

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz kordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 24.

Sietni kellene.

A szociáldemokrácia összes ereje a szakszervezetekben van. Ezek Magyarországon is a francia mintára vannak megalkotva. Ott valóságos nagyhatalommá lettek és a francia munkásvilágnak nem az állam parancsol, hanem a szakszervezetek, melyeknek küszöbén az állam jogrend összes hatalma megtörik. A szakszervezetek, a békéltető bizottságok, a különféle munkásbizottságok titkári hivatalai teljesen fölöslegessé tették azt, hogy az állam a munkások belügyeibe beavatkozzék. Ha most meggondoljuk azt, hogy ezeket a szakszervezeteket mily szellem élte, könnyen megérthetjük azt az elkeseredést, mely a polgárság körében a szociáldemokrata forradalom e fészkei ellen megnyilatkozik. A szakszervezetek megölték a franciáknál a vállalkozási szellemet. Ha egyszer a munkások látják, hogy vállalatuk sikere teljesen attól függ, hogyan tudnak megegyezni a munkásadó szakegyesületekkel és még a megállapított egyezségek is mily kevésbé respektáltak, ugyan lehet-e csodálkozni azon, ha a vállalkozásokkal egyre-másra

felhagynak. A folytonos sztrájkolások teljesen ellenségeké tették a munkásokat a tőkével szemben.

Minálunk sem lesz különben.

A miniszterium nagyon engedékenynek mutatkozik a szakszervezetekkel szemben és a szociáldemokrata forradalom e szerveinek garázdálkodásait még mindig nagyon békességesen tűri.

Ez pedig meg fogja magát bosszulni végtelenül fájdalmasan.

Ha minden szakmának meglesz a szakszervezete minden városban, sőt falvakban is, ha ezek a szakszervezetek a budapesti központi pártvezetőség uralma alá kerülnek, s az ország összes iparos világa akarva nem akarva a Buchingerek és Weltnerék korlátlan uralma alá kerül, ugyan mi szükség van akkor államra?

Nem vagyok reakcionárius, de azt tartom, hogy a folyton szaporodó egyesületek az államokat az anarchizmusba kergetik, a tőkét lehetetlen helyzetbe hozva, nemzetgazdasági nyomorba döntik a népeket. Nem szabad megengedni, hogy az iparos és vállalkozó osztály ki legyen szolgáltatva a szociáldemokráciának, ami egyet jelent a nemzetközi forradalommal.

Ha az államhatalom megtűri, hogy a munkásosztály föltétlen felébe kerüljön a

munkaadó és tőkés osztálynak s a munkások szellemi és anyagi érdekeinek előmozdítása címén az állam ebbeli feladatait kizárólag az egyletek vegyék át, ezzel bevallotta erejének fogyatékos voltát.

A francia sindikalisták voltak az elsők, akik kimondták, hogy a szociáldemokráciának ereje nem a parlamentekbe helyezendő. A tőkés ellen való feltétlen harcot a szakszervezetekben kell megvívni s a polgári osztály elleni győleleket folytonos sztrájkok által kell élesíteni és a végtelenig fokozni. Mert mintők mondják, semmi megegyezésnek a két osztály között helye nincsen. A harcot addig kell folytatni, míg minden privat vállalkozás egyszerűen lehetetlenné válik. Ekkor aztán önmagától bekövetkezik a termelési eszközöknek a munkásosztály tulajdonába való átmenetele.

Mit szól ily tanokhoz a magyar nemzet teljessége?

Hisz már eddig is úgy megcsappant nálunk a vállalkozási kedv, hogy csak aggodalommal nézhetünk a jövőbe.

Ha valaki egy palotát akar felépíteni, természetesen előbb meg kell, hogy csinálja a tervet és a költségvetést. Ki kell, hogy mutassa, mennyit fektet be, mennyit fog neki az épület jövedelmezni.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A hatalom.

Irta: Zsoldos László.

Vladimir cár izgatottan pattant fel az íróasztala mellől:

— De hisz ez türehetetlen! — kiáltotta haraggal. — Hol kopog? — és hangja itt egyszerre féltévesé meg zavarossá vált. — Hol kopog itt az írógép?

Becsöngette a szolgálattevő udvari tisztet és csöndesen, mint akinek fontos titkolni valója van, maga mellé intette:

— Hallod? Kipi-kop? . . . kip-kop? Hallod Pacsov?

Pacsov, a szolgálattevő tiszt nem hallott ugyan semmit, de azért mialatt úgy állott uralkodója előtt, mint a cövek, vak engedelmességgel válaszolta:

— Parancsára felség, hallom.

A cár tenyerével az asztalra támaszkodva, szemében a téboly tekintetével meredt a levegőbe:

— Kipi-kop . . . kip-kop, kopog az írógép. A halálos ítéletemet kopogtatja, hallod-e Pacsov?

A tiszt homlokán kiütött a hideg verejték:

— Minden szentekre, a cár megőrült, — villant át az agyán egy pillanatra. Am a másik szempillantásban már elszánt nyugalommal szólalt meg:

— Bocsánatért esedezem, Felség, de itt semmiféle írógép nem kopog a teremben.

Vladimir az előtte heverő aktacsomóra csapott az öklével:

— Nem kopog? Hát akkor mi kopog? Mi te:z úgy folyton, hogy kipi-kop . . . kip-kop, ha nem írógép?

— Bocsánatért esedezem, Felség, de . . . akart mentegetőzni a tiszt, az atyuska azonban nem engedte szóhoz jutni:

— Honnan kerül az íróasztalomra, az ágyamba a párnára, a kabátom zsebébe, a szőnyegre, a falra, ugyszólván nap-nap után a forradalmi bizottság halálos ítélete, írógépen lekopogtatva, ha nem itt, a tulajdon lakosztályomban van eldugva az írógép? Honnan, Pacsov, ezt fejtsd meg nekem, ha még nem ment el az eszed?

Ez az utolsó mondás, úgy látszik tetszett Vladimir cárnak, mert rekedt hangon nevetett és újra mondta:

— Igen ha még nem ment el az eszed?

A tiszt minden bátorságát összeszedte, hogy szembeszálljon a hatalmas urral és dadogva válaszolt:

— Bocsánatért esedezem, Felség, de az udvar tudomás szerint tíz nap óta nem találta a lakosztályban felségstórt, átkozott iratot.

Pacsovnak igaza volt. A forradalmi bizottság utolsó izenete a cárhoz tíz nap előtt került Vladimir íróasztaláról, ahol az államkormányzati okmánycsomó tetején feküdt. Gépírással lekopogtatott irat volt és a cár halálos ítélete volt benne, arra az esetre, ha két hét alatt nem adja meg az orosz birodalomnak az igazi alkotmányt. A két hétből tíz nap már letelt és a minden oroszok ura az idő szerint szünet és jóformán alvás, vagy nyugalom nélkül ezen az egy dilemmán töprengett:

— Alkotmány a népnek, — vagy halálos ítélet a cárnak.

Teljes tíz napon át mérlegelte, fontolgatta, hánytorgatta jobbra-balra magában a kérdést mindaddig, amíg végtére víziói nem támadtak és hallucinálni nem kezdett:

— Kipi kop . . . kip-kop. Most kopogtatja a szobában a halálos ítéletet az írógép . . .

Megrögzött, vérbeli kényur volt és inkább megőrült semhogy rá tudta volna magát szólni, hogy alkotmányt adjon a népnek. Ilyen az igazi cár.

Pacsov is megborzadva látta, hogy örültel van dolga és sokért nem adta volna, ha akárhol másutt, csak a cár szobájában ne

Haas Fülöp és Fiai

cs. kir. szab. szőnyeg és butorszövetgyárosok
 m. kir. udvari szállítók
 NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-ÚT (Rimanóczyi-palota).

A nagyérdemű vevőközönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storjkat, valódi keleti szőnyegek, perzsa-, indus- és smyrna minőségben.

Nagy választékban vannak raktárunkon a Haas-féle Agra és csomózott szőnyegek, melyek a legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, lópokrócokban nagy raktár. Mérsékelt szabott árak!

Mérsékelt szabott árak.

Igen ám, de ez lehetetlen. Az építő munkások nem a megkötött szerződésekhöz alkalmazkodnak, hanem a pártvezetés titkos rendeleteihez, melyek egyre-másra sztrájkoltatják őket. Sztrájk sztrájkot követ s mindegyik béremeléssel végződik.

Ezek a béremelések idézik elő a megélhetési viszonyok oly megnehezülését, melyről ezelőtt egy pár évtizeddel fogalmunk sem volt. Nagyobb lett a munkabér minden szakmában és ami a legborzasztóbb, nincs rá kilátás, hogy ez valamikor csökkenhessen. A fogyasztó közönség lehetetlen helyzetbe jut s hogy kenyere legyen, minden osztály kénytelen lesz sztrájkok által munkadíj, illetve fizetésemelést kérészkölni. Minél jobban terjed a tőke ellen intézett ez esztelen háborúság, annál nagyobb lesz egy tőkeszegény országban, mint a miénk is, a közönség nyomora.

A tőke szövethetnek ugyan arra, hogy munkakizárást csinál, de nem hátróthatja el magát arra, hogy teljesen kivonja magát a forgalomból. Hisz ez a tőke fölemésztéséhez, a birtokos osztály tönkremenéséhez vezetne.

Az állam nem egyéb, mint a szellemi és anyagi javak megőrzésére és gyümölcösztetésére szervezett nemzet. A kik tehát az állam hatalmát kezelik, azoknak egy percig sem szabad megülniök, hogy a nemzetgazdasági tényezőknek, a tőkének és munkának egymáshoz való viszonya úgy alakuljon, hogy az állam feladatának elérése lehetetlenné váljék.

Ugyde a szakszervezetek folyton növekvő száma, hatalma, befolyása, ereje föltétlenül a tőke rabszolgásgára vezet

s maga az állam hatalma észrevétlenül egyetlenegy osztálynak, a proletár munkásosztálynak kezébe kerül.

Hogy hogy nézne ki a társadalom, a melyet a Sztanovoj kávéház Jakabjai dirigálnak, azt a budapesti legutóbbi napok zavargásai elég hiven bemutatják. — A barbárrá nevelt forradalmár tömeg nem kimél senkit és semmit, nem azért, mert éhes és rongyos, hanem, mert dühös és vért akar.

Itt lenne az idő a szakszervezeteknek a szociáldemokrácia befolyása alól való megszabadítására. Másrésztől azonban szervezni kell mindenféle a keresztény munkások és iparosok szakszervezeteit, hogy ha már ilyen egyletek nélkül el nem lehetünk, azok legyenek a keresztények vezetése alatt, akiknek van Istenök és hazájok.

Sietni kell és ismét mondjuk sietni kell, mert a szociáldemokrácia hatalmasabb, mint azt hinni szeretnők. Szervezkedjünk még ma, mert holnap talán késő lesz.

Gedeon.

Városi közügyek.

— A pénzügyi szakbizottság elötte. —

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap délután fontos ügyekben tanácskozott a városházán, Rimler Károly polgármester elnöke alatt.

Két új alszámvevő.

Ragány János v. főszámvevő már évek óta sürgeti, hogy a számvevői hivatal személyzetét szaporítsák, mert a jelenlegi létszámmal nem képesek a megszorított teendőket ellátni.

Kéri, hogy két új alszámvevői állást létesítsen a város, és pedig egyiket a villamosmű terhére, a másikat a csatornázási alap terhére.

Hosszabb vita után, a főszámvevő hozzájárulásával, a szakbizottság abban állapodott meg, hogy egy új alszámvevői és egy számvevői állás rendszeresítését javasolja.

Az élelmezési és lakásviszonyok.

Gerő Ármín főkapitány előterjesztésével foglalkozott ezután a szakbizottság. A főkapitány felvetette azt az eszmét, hogy a rendőrség kebelében egy új ügyosztályt szervezzenek az élelmezési és lakásviszonyok javításánál felmerülő ügyek elintézésére. A társadalom közbejöttével akarja megoldani ezt a fontos kérdést, ezért kéri, hogy egyelőre egy bizottságot küldjenek ki. Ennek az lenne a hivatása, hogy annak idején ellenőrizze az élelmezési és lakásviszonyokat, a piaci visszaéléseket s azokról jelentést, valamint javaslatokat tegyen a rendőrség új ügyosztályának.

A szakbizottság az eszmét pártolólág terjeszti a tanács elé.

Ingyen gyógyszer a szegény gyermekeknek.

Dr. Berkovits Ferenc és társai indítványt adtak be, hogy a város évenként ezer koronát vegyen fel a költségvetésébe, amelyből a gyermekkorház ambulans szegény betegek részére gyógyszereket szerezzenek be. Felmerült a vita során, hogy a szegény gyermekek részére az országos betegápolási alap terhére rendelkeznek orvosságot, de ez igen sok nehézséggel jár, mivel a törvényszerint az orsz. betegápolási alap terhére csak a rendes hatósági orvosok rendelkezhetnek, a gyermekkorház igazgató-őorvosa pedig nem rendszeres hatósági orvos.

A pénzügyi bizottság az ezer koronát egyhangulag javasolja, s azon óhaját fejezte ki, hogy a polgármester járjon közbe, miszerint a gyermekkorház nyilvános vényírási joggal ruháztassék fel.

Tanítók fizetése.

A szakbizottság elfogadásra ajánlja, hogy az ujabban rendszeresített kisebb fizetésű tani-

érezte volna magát. Hirtelen mentő eszméje támadt. Mielőtt előbbi szavaira a cár megtalálta volna a választ, szaporán, mintha csak valamire felelné, folytatta a mondókáját:

— Különben pedig Felsőged parancsára tüstént értesitem a testőrség parancsnokát, hogy tiltott írógép kopog a szobában.

— Az én parancsomra? — csodálkozott Vladimir, mert első percben nem emlékezett vissza a parancsra, a mit nem is mondott. A következő pillanatban azonban, befolyásolható állapota révén már maga is azt hitte, hogy ezt a parancsot adta a tisztnek és visszahúzódva íróasztala mögé a karosszékebe, kegyesen intett:

— Helyes, Pacsov eredj!

Csakhamar futótűzként terjedt el először az udvarnál, azután pedig egész Pétervárott, hogy Vladimir cár megőrült. Az udvarnál, ahol bizonyosak voltak a dolgban, csak suttogtak felőle, a városban, ahol minden hivatalos felvilágosítást megtagadtak és mindent makacsul cáfoltak, hangosan tárgyalták a szenzációs politikai eseményt.

A forradalmi bizottság titkos üléselő helyén, egy eldugott hónapos szobában, hidegvérrel fogadták a nagy ujságot.

— Ha Vladimir megőrült, akkor nem Vladimir, hanem Péter ur fog meghalni a zsarnoki széken.

Aztán, mintha mi sem történt volna, csöndben hozzáfogtak az új kiáltvány megfogalmazásához, amelyben figyelmeztetik a népet, hogy az új cárral szemben legyen mindaddig tartózkodó, amíg az alkotmány kérdésében szint nem vall. Ha megadja az alkotmányt, akkor éljen az atyuska, ha továbbra is abszoluzizmust akar, vesszen el.

Egyszerre csak távoli robbanás zaja rázta meg a szoba ablakát. A bizottság tagjai felugrottak a helyükről.

— Merénylet! Hogyan? Mára senki ellen sem adunk ki halálos ítéletet!

— Valami műkedvelő lehetett, — jegyezte meg fagyos mosolylyal az asztalvégen Merinoff, a forradalmi bizottság feje és vezére, akinek nagy felsőbbbsége első tekintetre meglátszott a többiek fölött. — Mindig belekontárkodnak a dolgunkba.

Nemsokára ismerős léptek kopogtak a folyósóról.

— Itthon van a szakácsné? — kérdezte kívülről egy női hang. Ez volt a jelszó a bebocsátásra. Kinyitották az ajtót és Olga lépett be, a bizottság legkülömb vizslája. Kissé izgatottan dobta le magáról nagy gyapott kendőjét, amelyikbe be volt burkolódzva:

— Sándor levegőbe röpítette a cárt. Most. Öt perccel előbb.

Az emberek mintha villamosütést éreztek volna a testükön:

— Vladimirt?

— Nem, az ujat. Pétert. A pályaudvar előtt. Most érkezett Moszkvából, hogy proklamálja magát. Cafatokba röpült. Örült pánik. Sándort elfogták.

A bizottság tagjai — csupa halálra szánt arc, — összenéztek.

— Ügyes dillettáns, — dünnyögte magában valaki.

Egy őszbecsavarodott ur, a ki az imént még az új proklamációt szövegezte, ceruzával huzigálni kezdett valamit a fogalmazványában:

— Vladimir cár megőrült: Zsarnoki hajlamaival ősmert utódját Pétert utólerzte a népszabadság bosszuálló anygala, tehát az új cár...

Az öreg ur a körülállókra tekintett:

— Ki most az új cár?

— Cirill, mondta valamelyikük.

— Tehát Cirill... és papirosa fölé hajolva folytatta a szövegezt.

Merinoff, a ki fagyos mosolyával még mindig ott áll az asztal végén, cinikusan szólott:

— Reggel Vladimir, délben Péter, este Cirill. Ez oly torlódása az eseményeknek, hogy ezt az alkalmat meg kell ragadnunk.

Szólt és odalépvén az öreghez, elvette

Fiúk! — Menjünk Klein Sándor és Vilmoshoz Fő-utca —

Leányok! üzeltébe vásárolni, kapunk ott minden felszerelést ami szükséges, hogy az iskolában rendes tanulók lehessünk. Iskola-

táskák 23, könyvszijak 20, tentatartók 10, patent harisnyák 14, kötények 35, gallérok 5, ingek 70, kofferek 1 —, kefék stb.

Grammophonok nagy választékban részletfizetésre is. Intézetek részére teljes felszerelések.

tók üresedés esetén a magasabb fizetésbe a szolgálati idő szerint lépjenek elő. Egyenlő szolgálati idő esetén a nagyváradi községi iskolánál eltöltött magasabb szolgálati idő vétessék figyelembe. Ha a községi iskoláknál eltöltött idő is egyforma, akkor sorshuzás dönt.

A polgári iskolai tanszemélyzet ötödéves pótlékának 200 koronára s lakbérüknek 600 koronára emelését javasolja a szakbizottság.

Szűcs Izsó ipariskolai igazgató tíz év óta évi 1000 korona pótlékot élvez; ezen összeg állandósítását s így a nyugdíjánál leendő beszámítást kérte, amit a szakbizottság pártolólág terjeszt a tanács elé.

Méltányosság a rendőrökkel szemben.

A fizetésrendezésnél kivételt tettek a rendőrségnél, hogy akik már 1907 január 1-én betöltötték öt évi szolgálatukat, a második fizetési fokozatba lépnek elő. Akik azonban 1908. év elején töltötték be öt éves szolgálatukat, azok részére — a szabályrendelet téves fogalmazása folytán, a főszámvevő ellenezte a II. fokozatba leendő előléptetést.

A szakbizottság azonban méltánytalannak találta ezt s javasolja, hogy akik betöltötték 5 éves szolgálatukat, részesüljenek a magasabb fizetésben, a törvényhatóság intenciójához képest.

A kórház-utcai vasuti hid.

A kórház utcai vasuti hid közveszélyes elhelyezésénél fogva megbénítja a forgalmat. Az államvasutak meg akarja erősíteni a hidat, míg a város annak kiszélesítését kérte. A közgyűlés már 10,000 korona hozzájárulást megszavazott, de újabban a kereskedelmi miniszter még 9050, tehát 19050 korona hozzájárulást követel Nagyvárad városától a hid kiszélesítési költségeihez. A miniszter tegnap leiratot intézett a várohoz, hogy november 15 ig, ha a város nem nyilatkozik, tekintet nélkül a közönség érdekeire, a hidat nem szélesíti ki, csupán megerősíti. Ez a leirat tette aktuálissá a kérdést.

A szakbizottság kényszerhelyzetben lévén, a kért magasabb összeg megadását javasolja, akként, ha ahhoz Biharmegye is hozzájárul, tekintve, hogy a hid kiszélesítését főleg az elmekórház és a létesítendő új kórház építése teszi szükségessé.

előle az asztalról a már kész kiáltványt és ketté hasította.

— Az éjjel — mondta felvillanó szemmel — proklamáljuk a kaszárnyákban a forradalmat.

Aztán, mialatt a többiek a meglepetés lelkesedő tüzeiben pillantottak reá, egy gondolatnyi ideig sötétben a mérhetetlen nagyra-vágású rideg számításával tekintett maga elé.

— Itt az ideje — beszélt hangtalanul ez a tekintet — itt az ideje, hogy magamhoz ragadjam a főhatalmat.

Odalent valahol a szomszéd utcában sor-tüz hallatszott. A nép — ez a bolond ügy-töltelék, lövette rakásra magát — a szabadságért.

A halál angyala pedig, amely ott suhogott a tüzkeresztségben kavargó tömeg között, gunyos szájalommal sziszegett a sebekből vérző halottak és sebesültek fölé hajolva. — Azért a népszabadságért estetek el ugy-e, mámoros fajnők, hogy a Vladimirek, Péterek és Cirilek helyett holnap Merinoff, vagy holnapután egy másik mindenható demagóg lába előtt heverjete a porban?

Szólt és puskaropogás, halálordítás között vijjogó kacagással suhant tova, hogy más eseteknek a fülébe sugja a silány históriai igazságot, amelyet a szabadság fantomát kergető eleven ágyutöltelék évezredekén át nem volt és talán nem is lesz képes megérteni soha.

Balkáni bonyodalom.

Törökország és Bulgária.

Szofia, október 24.

A bolgár külön delegátusok holnap térnek vissza Knstantinápolyból. Nyilván anélkül, hogy alapot találtak volna a Törökországgal való megegyezésre. Mértékadó körökben emiatt nyomott a hangulat.

Ausztria-Magyarország és a Porta.

London, okt. 24.

A »Daily Graphic« azt ajánlja Törökországnak, hogy kösse meg Ausztria-Magyarországgal az egyesítést. Törökországnak — mondja az idézett lap, Bosznia annexiójából nem volt anyagi kára és ha Ausztria-Magyarország lehetővé tudja tenni reája nézve, hogy az annexióba, még ha nem is volna abból haszna, belenyugodjék, akkor Törökország helyesen teszi, ha beleegyezik. Egy olyan konferencia, melyet Ausztria-Magyarországgal való előzetes megegyezés nélkül tartanának meg Törökországnak egészen határozottan kevesebbet adna, mint amennyit Törökország a megegyezéssel elérhetne, de a megegyezés azonfelül még azzal az előnnyel is járna, hogy a bolgár kérdést sokkal nagylelkűbb feltételekkel rendezhetnék, mint amilyenekre Ferdinánd királynak a kormánya hajlandónak látszik és véget vetne ennek az egészségtelen helyzetnek is, mely a kelet békéjére alighanem komoly veszedelmeket rejt magában.

Szerbia követelései.

Berlin, október 24.

A Voss. Ztg. jelenti Belgrádból: Milovauovics külügyminisztertől, aki európai köruton van, megdöbentő távirat érkezett. Ebben a táviratban a miniszter jelenti, hogy a berlini francia nagykövetségen kijelentették előtte, — hogy Franciaország Szerbiának területe meg-nagyobbítására vonatkozó kívánságait teljesen jogosulatlanoknak tartja és így azokat nem fogja támogatni.

A novibazári szandzsák kiutasítása.

Lemberg, október 24.

Egy leMBERGI kereskedő, akinek Plevjében telepe volt, onnan táviratot kapott, amely szerint az osztrák és magyar csapatok október 28-ig teljesen ki fogják őríteni a novibazári szandzsákat. Az ottani osztrák és magyar kereskedők lebonyolították összes üzleteiket s becsukták boltjaikat. Plevjében attól félnek, hogy az osztrák és magyar csapatok elvonása után a szerbek és mohamedánok között komoly zavargásokra kerülhet a sor.

A téli háború.

Egy kiváló katonai méltóság a következőket mondta: »Nevetséges azt állítani, hogy a tél megakadályozhatja a háború kitörését.« Egy dunamenti háborúhoz kedvezőbb a ma, mint a tavasz. A tavasz a jégzajlás korszaka, amely könnyen megakadályozhatja a hadi monitorok mozgását s csaknem lehetetlenné tenné a hidak verését. Ha a háború elkerülhetetlen, higye el, annak kitörése csak napok kérdése. A vezér-

kar főnöke, Hötzenndorfi Konrad, cselekvő ember. Kitűnő hadvezér s a hadsereg parancsnokai tele lelkesedéssel. Ma már nem késünk le, mint a magyarok mondani szokták, egy gondolattal.

Közöltük tegnap a hirt, hogy Dombóváron át csapatokat szállítottak Zvornikba. A csapatok nem Budapestről indultak, hanem Ausztriából Zvornikba. Még pedig a 36-ik gyalogezred.

A Petőfi-család hamvai.

Ma délelőtt volt a kerepesi-temetőben a Petőfi-család összegyűjtött hamvainak ünnepies sirbatétele. A kegyeletes ünnepségen nagyszámú közönség jelent meg, amely néma kegyelettel hallgatta a diszsihelynél elhangzott beszédeket.

Az exhumálás délelőtt 9 órakor történt meg. A hamvakat két díszes koporsóba zárták. Az egyik koporsóban Szendrey Juliának és Petőfi Zoltánnak a hamvait helyezték el, a másik koporsóba pedig Petrovits István, Petrovits Istvánné és Petőfi István földi maradványai kerültek. A két koporsót azután a diszsihelyhez vitték, ahol délelőtt tíz órakor megkezdődött a gyászünnepély. A kormányt Szerényi József és Tóth János államtitkárok képviselték. Küldöttséggel képviseltette magát az Akadémia, a Petőfi-társaság, a Kisfaludi-társaság, az egyetemi ifjuság és számos vidéki egyesület. A fővárost Bárczy István polgármester és Boda Dezső főkapitány képviselte.

A két koporsót ravatalra helyezték, amelyek két oldalán a Petőfi-Társaság tagjai kezükben égő fáklyával foglaltak helyet. A gyászünnepélyt a Testvériség dalárda gyásznéke nyitotta meg. Azután Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök nagyszabású beszéd kíséretében beszentelte Szendrey Julia és Petőfi Zoltán koporsóját, majd Soltz Gusztáv ág. evan. gelikus szuperintendens mondott magával ragadó beszédet. Azután ismét ének következett melynek elhangzása után megkoszorúzták a koporsókat.

Az országgyűlés koszorúját Rátkay László, a Petőfi-társaság koszorúit Herczeg Ferenc, Ferenczy Zoltán, Várady Antal és Kéry Gyula helyezték el, valamennyien beszéd kíséretében. Koszorút tettek még le a Budapesti Ujságíró Egyesület nevében Szatmáry Mór, a Nemzeti-Színház megbízásából Gál Gyula és még nagyon sokan. A koszorúk elhelyezése után a két koporsót lebecsajtották a sirba, amelybe elsőnek Neugebauer László, a Petőfi-társaság tagja Kiskőrösről hozott földet dobott. — A gyászünnepélyt a Testvériség-dalárda éneke zárta be.

A néppárt és a választási reform.

A néppárt csütörtökön értekezletet tart, melyen a választójogi javaslattal szemben való álláspontjával foglalkozik. Az értekezlet iránt politikai körökben nagy az érdeklődés, bár kizárt-nak tartják, hogy ezuttal bármilyen irányban döntésre jut a párt.

HÖLGYEK!

A legdivatosabb és legújabb szabásmintáim megérkeztek. Személyzetemet a főváros elsőrangú szalonjaiból hozattam. — A munkáért kezessegget vállalok. —

ROTH ADOLF női szabó
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCA 11. SZÁM.

Vasuti üzletvezetőség Nagyváradon.

Az ősi-i—biharpüspöki vasut.

— Nagyvárad küldöttség a miniszternél. —

Fontos dologban járul pár nap múlva egy deputáció Nagyváradról a kereskedelmi miniszter elé. Tulajdonképpen két kérdés vezet most a nagyvárad küldöttséget a miniszter elé: a biharpüspöki-ősi-i—váradvelencei összekötő vasut létesítésének a kérdése és a vasuti üzletvezetőség felállítására Nagyváradon.

Mindkét kérdés nagyon fontos városunkra.

A nagyvárad vasuti állomás forgalma már évtizedek óta, az utóbbi időt nem is számítva, annyira növekedett, hogy a teherforgalmat ezen a szűk pályaudvaron képtelenek lebonyolítani. Ezért kellett a mai várad-velencei vasut-állomást létesíteni. De ennek dacára leküzdhetetlen akadályok merülnek fel a teherforgalomnál most is, mert a tehervonatok azért ma is a szűk nagyvárad pályaudvaron keresztül juthatnak csak el a várad-velencei pályaudvarra.

Ez a körülmény teszi szükségessé, hogy az ősi-i állomás egy új vasutvonal által közvetlen összeköttetésbe jusson a m. á. v. biharpüspöki állomással, amelynek kiegészítő része lesz a már kiépített ősi-i—nagyvárad vasutvonal. Csak természetes, hogy ezen utóbbi vasutvonalat a Rhédey-kerttől tovább építik az új pece-meder mellett, a Kommandáns réten át a várad-velencei vasut-állomásig.

Az új biharpüspöki—ősi-i vasutvonal által megvalósul az a terv, hogy a bármely irányból Nagyváradra érkező tehervonatok, a nagyvárad állomás kikerülésével jussanak el a várad-velencei vasutállomásra, amely ezáltal Nagyváradnak óriási forgalmu teherpályaudvarává válik, a nagyvárad állomás pedig felszabadulván a teherforgalomtól, a személyforgalom lebonyolítására megfelelő lesz. Így némileg reparálva lesz az a hiba, amit elődeink elkövettek, mikor a nagyvárad pályaudvar helyéül a hegy és az országút között levő szűk területet jelölték ki.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága határozta el legutóbb, hogy küldöttséget meneszt a kereskedelmi miniszterhez a biharpüspöki—ősi-i vasut építésének engedélyezése iránt.

A küldöttséget szerdán, október 28-án délelőtt fogadja *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter. A deputációt *Glac* Antal főispán vezeti s résztvesznek benne a polgármesteren és a város törvényhatósági tagjain kívül a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara elnöksége, valamint a gyáriparosok orsz. szövetsége nagyvárad fiókjának több tagja. Óhajtható, hogy a város törvényhatósága a küldöttségben minél több taggal legyen képviselve.

A város képviselői ez alkalomból a kereskedelmi miniszternél kérni fogják azt is, hogy Nagyváradon egy vasuti üzletvezetőséget állítson fel s ez irányban feliratot nyújtanak át.

Nagyvárad vasuti forgalma oly óriási fejlődést mutat, hogy alig van az országban vi-

déki város, amelynek vasuti forgalma összehasonlítható volna Nagyvárad forgalmával.

Hat irányból összpontosul városunkban a forgalom s naponra mintegy kétszáz személy és tehervonat érkezik és indul a két nagyvárad pályaudvarról. S ez a forgalom napról-napra rohamosan fejlődik.

Végre is elérkezett az idő, amikor az ország vasuti politikáját intéző fórumoknak is észre kell venni Nagyvárad forgalmának rohamos emelkedését s méltányolni a város már sokszor meg-megújított kérelmét, hogy ezen nagy jelentőségű vasuti gócponton üzletvezetőséget létesítsenek.

A nagyvárad küldöttség tagjai, szerdán, október hó 28-án délelőtt Budapesten a Vadász-kürt kávéházban találkoznak.

A D. M. K. E. szervezkedése.

A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület nagyvárad oszdtálya rohamosan halad előre a megvalósítás felé. Az oszdtály ügybuzgó lelkes elnöke *Glac* Antal főispán most küldte szét a taggyűjtési felkéréseket, melyekhez csatolva van a zászlóbontást jelző felhívás is.

A taggyűjtés most már a legnagyobb apparatussal vette kezdetét s mindenütt a legnagyobb rokonszenvvel találkozott az alakulás eszméje. *Glac* Antal főispán kérelemmel járult az alispánhoz, hogy az egyesület céljaira való tekintettel hívja fel a körjegyzőségeket és nagyközségeket, hogy lépjenek be az alapító tagjainak sorába.

Dr. *Miskolczy* Ferenc alispán a főispáni átiratot teljesen magéévé tette és már ki is adta az utasítást az összes főszolgabírákhoz, hogy a kérvényben foglaltaknak tegyenek eleget.

Biharmegye községei közül nem igen lesz egy is, mely megtagadná a belépést, hiszen minden község érzi egy közművelődési egyesület hiányát. Az egyesület vezetősége különben bizik a főszolgabíráknak jóakarátában, hogy tudni illik megtudják értetni minden községgel, miszerint mily nagy előnyeikre fog válni az egyesület és hogy hányszorosan fogja visszafizetni azokat a kultur filléreket, melyeket áldozni fognak.

A főispán által kibocsátott felhívásból adjuk a következőket:

Eddig a panaszok, az óhajok ideje uralkodott, most azonban a körülmények úgy alakultak, hogy a cselekedetek mezejére szállítják a társadalmat. Ezért alakulunk mi meg és ezért bontunk lobogót.

Célunk a magyar nemzeti szellemet ápolni, erősíteni és fejleszteni, a magyar nyelvnek, mint az állam nyelvének ismeretét terjeszteni. A mennyiben ezen két cél elérése érdekében szükségesnek és célszerűnek mutatkozik, a közjót előmozdításán emberbaráti intézmények támogatása útján közreműködni. Az egyesület az érdekelt vármegyék területén pénzerejéhez képest kisdédóvó intézeteket, elemi és felső népiskolákat, nevelőintézeteket állít fel, illetőleg tekintet nélkül azok jellegére, segíeyez. A haza-

fias szellemben működő és a magyar nyelv terjesztésében érdemeket szerzett óvónőket, tanítókat, valamint a magyar nyelv elsajátításában kiváló előmenetelt tanúsított tanulókat jutalmazza. Szegény tanulókat tankönyvekkel és ruházattal lát el és támogatja a basoncélu egyesületeket. Támogatja a magyar színészetet, magyar ifjusági egyleteket, olvasóköroket és népkönyvtárakat létesít és segíeyez; gyermekeket helyez el magyar vidékeken, amennyiben anyagi ereje megengedi, takarékpénztárakat létesít, új népiparágakat honosít meg, a magyar ipar és kereskedelem fejlődését elősegíti, e célt szolgáló intézményeket támogatja és létesíti. Kutatja a kivándorlást előidéző okokat és célszerű telepítésekkel közreműködik azok megszüntetésén, szóval feladatának betöltésére minden törvényes eszközt felhasznál.

Ezenkívül a kereskedelem fejlesztésére, mely különösen érdeke az egész országnak, minden eszközt felhasznál s az eddig elhanyagolt kereskedelmet fellendíti.

Kérünk tehát minden igazi hazafit lépjen táborunkba s küzdjön velünk saját érdekeikért. Nagyvárad, 1908. október hó.

Glac Antal,
főispán, az oszdtály ügyvezető elnöke.

UJDONSÁGOK.

Gyászistenisztelet Szacs vayért.

Tegnap délelőtt tíz órakor volt a gyászistenisztelet *Szacs vay* Imre nemzeti vértanuért az olaszii róm. kath. plébánia-templomban. A templom hajójában volt felállítva a díszes ravatal babérfák és délszaki növényekkel és égő gyertyákkal körülvéve, középen a vértanu arcképével; a koporsót, melyen szép koszoru díszlett, a felruházott gyermekek állták körül. A gyászlepellet bevont padokban *Rimler* Károly polgármester, dr. *Halász* Lajos orsz. képvis. az asztaltársaság elnöke és a Szacs vay-asztaltársaság tagjai foglaltak helyet. Ott voltak még *Sal* Ferenc ny. polgármester, *Dús* László városi ny. főügyész, a függetlenségi és 48-as párt és a kör több tagja, az 1848—49-iki honvéd-egylet és a Lajos-asztaltársaság küldöttei: *Stark* Gyula igazgató-tanító, *Lukács* István, *Germán* Károly, *Németh* István, özv. *Grünwald* Henrikné, a nőegylet alelnöknője stb.

A misét *Imrik* S. Zoltán plébános végezte segédlettel. *Lekóczy* József kántor pedig szép hazafias egyházi énekeket adott elő, végül a Hymnust, melyet a közönség vele énekelt. A gyászistenisztelet után a felruházott gyermekek megkoszorúzták a vértanu szobrát, a felruházott gyermekek nevében Cséky Sándor másodosztályu polgári iskolai tanuló helyezte el rövid beszéd kíséretében a koszorut, mely után az asztaltársaság megvendégelte a gyermekeket a *Rimanóczy*-vendéglőben levő külön helyiségében, hol *Katona* Mihály, az asztaltársaság jegyzője intézett beszédet a gyermekekhez, vázolván előttük a vértanu-életét és dicső halálát és végül buzdítván őket szüleik és hazájok iránti szeretetre. Itt ehelyütt dicsérettel kell megemlékeznünk *Germán* Károly és *Felinek* Ferencről a díszes ravatal felállításáért és disztéséért.

Az asztaltársaság ma este pedig 8 órakor

Gerstenbrein Tamás és Társa

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador Siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyassintén régi sirtoltok s sirtövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és sirtőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Közponri iroda Nagyszében Felscher u. 17.

Fióktelepek:

Déva. Kolozsvár. Bánpatak

a Rimanóczy-vendéglőben levő külön helyiségében felterítés melletti társasvacsora keretében áldoz a vértanu emlékének, melyre több meghívót bocsátott ki.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

* **Személyi hír.** *Lestyán* Adorján királyi tanácsos a debreceni királyi közjegyzői kamara elnöke tegnap Nagyváradon tartózkodott.

* **Rimler Károly lemondása az iskolaszéki elnökségről.** Nagyvárad város községi iskolaszéke csütörtökön ülés tart, amelynek legfontosabb tárgya *Rimler* Károly polgármester lemondása az iskolaszéki elnökségről. A polgármestert ezen elhatározására valószínűleg az iskolaszékben az utóbbi időben előfordult kellemetlenségek birták, azonban azt hisszük, hogy ezen elhatározás nem végleges, mert a polgármester a tapasztaltak szerint sokkal nagyobb szeretettel viseltetik a községi iskolák iránt, mint hogy éppen most odahagyná az elnöki széket, ha látja, hogy az iskolaszék tagjainak bizalmával és ragaszkodásával találkozik. Ez a bizalom és ragaszkodás pedig az iskolaszék összes tagjainál él s azt hisszük, hogy a csütörtöki ülésen impozáns módon fog megnyilatkozni s a lemondást nem fogadja el az iskolaszék.

* **Zichy János temploma.** Székesfehérvárról írják: Kisláng telepés községben gróf *Zichy* János díszes templomot építtetett, amelyet szép ünnepség keretében a napokban szentelt fel dr. *Prohászka* Ottokár megyés püspök. A felszentelés után a püspök nagyhatású szónoklatot tartott.

* **Vegyes bizottság a vársáncban.** A nagyvárad vársáncának északi részén igazi ázsiai állapotok vannak. A sáncárok valóságos bacilusfészek az oda folyó szennyvizektől és pocsolyáktól. *Löwenstein* Zsigmond törvényhatósági bizottsági tag intézett e tárgyban beadványt a városhoz s felhívta az ottani állapotokra a hatóság figyelmét. Tegnap a polgári és katonai vegyes bizottság szemlét tartott, amelyen a temesvári hadtestparancsnokság részéről voltak kiküldöttek. Az érdekelt körültekintőket *Löwenstein* Zsigmond képviselte. A bizottság konstataciókat a beadványban foglaltakat, s a bizottság abban állapodott meg, hogy a szomszédos magán feleket nem lehet arra kényszeríteni, míg a Kolozsvári-utcai csatorna kinem épül, hogy az udvarok vizét ne bocsássák a sáncba. *Köszeghy* József v. főmérnök kijelentette, hogy a Kolozsvári-utcai csatornát két hónap alatt elkészítteti a város, s akkor a mai állapot megszűnik.

* **Panasz egy jegyző ellen.** *Porteleki* Sándor sarkadkeresztúri jegyző a nyári hónapok valamelyik napján nagyon mélyre talált nézni az alkoholos edényeknek s ilyen állapotban hazafele botorkálván a postakocsival találkozott. A jegyző a postakocsin ülő kocsi leráncigálta a kocsiról, annak kezéből kivette a gyeplőt és ő maga hajtotta a lovakat. A kocsis pedig egy pár ütleggel egyetemben ottmaradt az uton. A jegyző ellen e miatt feljelentést adtak be s a fegyelmi választmány *Porteleki* elítélte 200 korona pénzbüntetésre. A marasztaló határozatot megküldték a panaszt levőknek is, akik közül *Nagy* Endre ref. lelkész a határozat ellen tegnap felebbezést adott

be. E felebbezésben *Nagy* Endre a jegyző ellen igen súlyos vádakat hoz fel.

* **Matiné Tibor Ernő képművelésén.** Tibor Ernő képművelésén ma délelőtt ismét matiné lesz. A matiné *Nagy* Mihály hírlapíró nyitja meg. Második szám lesz *Batizfalvy* Elza éneke, melyet *Lukács* Béla fog zongorán kísélni. Ezután *Beregi* Sándor szaval, végül *Dutka* Akos fog néhány költeményt felolvasni. A matiné fél 12 órakor kezdődik a megyeháza nagytermében.

* **Megegyeztetési tagválasztás monostorpályiban.** Monostorpályiban tegnap tartották meg az üresedésbe jött megegyeztetési tagválasztást. A választáson csupán csak egy jelölt volt: dr. *Morvay* Zsigmond margitai körorvos személyében s így ő lett egyhangulag megválasztva.

* **Eljegyzések.** Két fiatal sziv igaz vonzalma két nagyvárad elölkelő családot fűzött össze a boldogság tiszta érzésébe. *Szokoly* Tamás országgyűlési képviselő leányát, *Irenkét*, a nagyvárad leányvilág ünnepezt szépségű tagját eljegyezte *Medvigy* Ferenc, *Medvigy* Mihály királyi táblai tanácselnök fia. Az ifjú jegyepárnak és szüleiknek számosan fejezték ki szerencsekívánataikat. — *Halmos* András nagyvárad ujjvárosi róm. kath. kántortanító a napokban eljegyezte *Szabados* Pál és *Fetser* Mária nagyvárad lakosok leányát *Szabados* Margitka okleveles tanítónőt.

* **Gyermekek a korcsmákban.** Felhívjuk a rendőrség őrszemeit, hogy nézzenek jobban körül a korcsmákban és kávéházakban. Nem találnak-e ezeken a lélek és testölő helyeken sehol sem iskolába járó gyermekeket? Nem? Pedig vannak ott, csak alkalmas időben tessék szétnézni. Mit csinálhatnak ezek a gyermekek? Tanulnak. Egyik csapat kártyázik, a melyik még naiv az csak nézi, de iszik, mert inni tud a legnaivabb gyermek is. — Nem az Ersekében, vagy Pannóniában vannak ezek, hanem azokban a lebujszókban, ahol csak az éjjeli razzák alatt fordul meg a rendőrség. Ezeknek a veszedelmes szokásoknak pedig minden áron elejét kell venni szigorú intézkedésekkel, nem az iskolából való kicsapással, mert ezáltal csak a züllő félben lévő gyermekesereg munkáját segítik elő, hanem más alkalmas eszközökkel.

* **A tűzbe dobta testvérét.** Szakál Gyuláné tenkei lakos ezélt hat hónappal eltávozott hazáról s két éves *Mariska* valamint 7 hónapos *Erzsébet* nevű gyermekeit nagyanyjára bízta. A gyermek gondozója tegnap a faluba menvén a két kis leányt *Berki* Józsefnéhez vitte át. *Berki* Józsefnénél a ház végében tűz volt, s a két kis gyermek e körül játszadozott. Játék közben a két éves *Mária* vigyázatlanságból 7 hónapos testvérét a tűzbe dobta. A kis gyermek olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy azokba belehalt.

* **Öngyilkos 48-as honvéd.** Szerepi tudósítónk jelenti, hogy tegnap délután a község egyik legöregebb embere *Oláh* Lajos felakasztotta magát s mire tettét észre vették már hallott volt. *Oláh* Lajos 85 éves volt s a szabadságharcban, mint köztitűz küzdött a hazáért. Az öreg ember utolsó hónapjaiban 10 korona nyugdíjat kapott. Az utóbbi időben az öreg honvéden a buskomorság vett erőt s kereste a magányt. Tegnap délelőtt magára zárta lakásának ajtaját s egy kötél segítségével felakasztotta magát. Tettének oka életuntág.

* **A szép gárdista.** Bertó ezen új és nagy sikert arató operettjének keringőjét, valamint egy utazás 15 perc alatt a monarchián keresztül a nagy zeneirovne kerül előadásra a »Pannonia« éttermekben a vasárnap délelőtti nagy katonai hangversenyen. A közönség nagyobb kényelmére minden asztalon elegendő műsorpéldányok és magyarázatok lesznek felfektetve, gyors és figyelmes kiszolgálásról pedig a népszerű vendéglős gondoskodik. A műsört alább közöljük: Műsor: 1. Schneider: »Bor mellett« polka. 2. Lehár: »Ábrándozás« keringő a »Miczisláv herceg« c. operettből. 3. Titi: Nyitány »Az alpesi virág« c. tündérajátékból. 4. Straus: Egyveleg a »Varázskeringő« c. operettből. 5. Buder: a) »Egy utazás Ausztriában Magyarországon keresztül 15 perc alatt. Nagy egyveleg. Fahrbach: b) »Tréfás katonai takarodó.« 6. »Magyar dalok« egyveleg. 7. Bertó: *Flirt keringő* »A szép gárdista« c. operettből (Uj). 8. a) Reixner: »Pacsirta és kakuk« piccolo polka. b) Lamer: »A néma trombitás« polka solo trombitára. 9. »Magyar dalok«. 10. Zárinduló

* **A féláru jegyes igazolványok váltása.** Az állami és törvényhatósági tisztviselők, továbbá az állami és törvényhatósági nyugdíjasok féláru vasuti jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1909-ik évre leendő érvényesítés végett a magyar kir. államvasutak igazgatóságához (Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 73.) már folyó évi október hó 15-től kezdve beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-éig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultaknak, kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1909-ik évre azonban ilyen igazolványt maguk részére szerezni kívánának, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéséért és az ujak kiállításáért járó 1 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegekből rovdandó le. A postabélyeg a betérjesztendő névjegyzékre vagy kérvényre ragasztandók fel. Kézpénz vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében nem ragasztatik fel. Ez alkalommal a nyugdíjasokat arra is figyelmeztetjük, hogy a folyamodványon a lekhelyükre illetékes közigazgatási hatóság által igazoltatni kötelesek azt, hogy semmiféle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek. Budapest, 1908. szeptember hó 24. A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

* **Tánciskola.** Kovács Tivadar balletmester a párisi táncműv. okl. tagja ez évben nov. 1-én nyitja meg táncintézetét a Zöldfászló nagytermében. Az idei szezonban rendkívül sok bájos ujdonság kerül oktatásra, azonkívül az egész konografiai táncművészet és testesthetika. Külön gyermek csoportok, kiad és esti tantolyamok, boston kurzusok. Védnökségek alatt álló csoportokhoz való beosztás iránt értekezhetni lakásomon Schlauch-tér 2. hol egyszersmind az összes kurzusokra már most lehet beiratkozni.

* **Mozgófényképek a Koronában.** Ma és minden szombat, vasárnap és hétfőn a legújabb felvételi képek lesznek bemutatva. Kezdeté este 9 órakor. Beléptidij nincs. Szünet közben Bebe Kálmán zenekara hangversenyez.

* **Wéber Testvérek** Kabát, Alj és Blous különlegességei nagy választékban megérkeztek. Telefon 684.

* **Uj vendéglő.** A volt »Kecskeméty-féle« vendéglőt — mely a vidékiek kedves találkozó helye *Strobl* János vendéglős vette meg. Nagy helyiségek. Kitűnő borok és frissen csapolt kőbányai sör hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

* **Erdős és Grünfeld-cégnél** Bémer-tér Poyvár-palota. Megérkeztek az őszi kostüm-, kelme és blouz selyem ujdonságok, valamint az őszi felöltők. Kosztümök és felöltők jutányos árban készülnek. Rendelt fehérnemű kelengyék mindenkor megtekinthetők.

* **Uj műsor a Nemzeti vendéglőben.** Nagyváradon először csak két napig látható az óriási szenzációt keltő *Zeppelin* kormányozható léghajójának felszállása, ezenkívül gyönyörű szíves ható drámák és még sok szebbnél szebb színes látványosság kerül bemutatásra és még kiemelendő az amerikai detektívek kalandjai, mely hűen ábrázolja a legügyesebb detektív fogásokat. — Kezdetre 8 órakor, vége 12 órakor. Számos látogatást kér kiváló tisztelettel *Weisz Náci* vendéglős.

* **Borsallno őszi kalap ujdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

Az egészséges pofon.

A járásbírósnál panaszt adott be egyik ifju a másik ellen; egyiknek kissé vörös a haja, a másiké kissé göndör.

A vörös előadta a panaszt:

— A kávéházban billiárdoztam, mikor odajött ez az ur, a vádlott és utasítást adott a partneremnek, hogyan tartsa a dákót. Én ezt nem tartottam illendőnek s meg is mondtam a magamét neki, mire ő nekem rohant, felpofozott, s ha mások közbe nem lépnek, még dühének áldozatául esem.

A göndörhaju persze tagad.

— Tekintetes járásbírósnak, ha szépen akarom magamat kifejezni, hát azt mondom, hogy az egész szemem szedett hazugság. A panaszos ur partneremnek mondtam ugyan, hogy másképp tartsa a dákót, de mást nem tettem. Ez az ur, a panaszos beleköttyött a beszédembe, mire én azt mondtam neki, hogy maga nekem fiatal s ne beszéljen bele egy ház ember szavaiba. Azzal el akartam menni. A panaszos ur azonban minden ok nélkül előttem törtet és azt mondta nekem, szemtelen gazember. Tekintetes bíró ur, én egészséges és becsületes ember vagyok, kaptam magamat s a panaszosnak adtam egy pofont. Csak egyet, de becsületeset és egészségeset. Válgék egészségére. Ha most még ő jön ide panaszkodni, hát akkor viszonzódat emelek ellene. Amit kerest, megkapta.

A vörshaju szintén tagad.

— Tekintetes járásbírósnak, az egészről egy szó sem igaz. Én nem mondtam neki egy sértő szót sem.

— Én sem a panaszosnak.

Mindenik fél tagadván, a tanuk kihallgatása végett a tárgyalást elnapolták. A folyosón egy érdeklődő megszólítja a vádlottat:

— Milyen az az egészséges és becsületes pofon?

— Elégdjék meg azzal, amit az egészséges pofonról a panaszos mondott: hogy majdnem áldozatul esett. S ha még azután is kíváncsi, szívesen szolgálok bővebb felvilágosítással is — de csak négy szem közt.

Az érdeklődő köszönte a szíves utbaigazítást, további információért azonban eddig nem jelentkezett.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap délután: Császár katonái.

este: Királyfogás.

Hétfő: Vig özvegy.

Hedd: Királyfogás.

Szerda: Királyfogás.

Csütörtök: A jó parthie (először.)

Péntek: Jó parthie.

Szombat: Jó parthie.

Vasárnap délután: Rab Mátyás.

este: Ocskay brigadéros.

A **vig özvegy**. Lehár diadalmas operettje még mindig állandó műsor-darabja az európai operett-színházaknak. A **vig özvegy** dallamos melódiai a világ minden színpadán busásan termettek a babért és az aranyakat s ez a szen-

zációsan népszerű darab meg is érdemli, hogy a színházak állandó műsor-darabja legyen. Hétfőn a Szigligeti-Színházban is felelevenítik a népszerű operettet — még pedig érdekes szereposztásban. A darab főszerepeit Károlyi Leona, Diósi Nusi, Toronyi, Hajnal, Sik és Asszonyi játsszák.

ÁVIRATOK.

Latkóczy agyonlőtte magát.

Budapest, október 24. Az elmúlt hét országos szenzációjának hőse Latkóczy tegnap agyonlőtte magát. Az öngyilkosságról csak igen rövid értesítés érkezett. Az értesítések a következők: Latkóczyt családja nagyfokú idegbaja miatt a Grác melletti Mária Grüni szanatóriumba vitte. Ez a szanatórium azonban nem volt megfelelő, mire a nagybeteg embert a steier-orzági Lassetzhohenbe vitték. Tegnap reggel Latkóczy lakasáról eltávozott. Környezetének a következőket mondotta:

— Imádkozni akarok, megyek a templomba.

Hazuról tényleg a templomba ment. A templomban megbízott emberek kísérték. Rövid ideig tartózkodott ott Latkóczy s ez alatt is tulságosan ideges volt. Pár perc múlva a templomnak egyik mellék ajtaján a szabadba jutott s a templom közelében lévő fegyverkereskedésbe ment, ahol revolvert vásárolt. A fegyverrel az üzletből való távozása után agyonlőtte magát.

A revolver golyó azonnal kioltotta életét. Mindez olyan gyorsan történt, hogy cselekedetében senki sem gátolhatta meg. Az öngyilkosságról értesítettek Latkóczy családját s a sürgöny véiele után egy családtag nyomban oda utazott. Az öngyilkosság óriási szenzációt keltett az egész fővárosban.

Nyugalmazott tábornok.

Arad, október 24. Areuth Lajos tábornokot tegnap egyszerre váratlanul nyugalmazták. A hirtelen nyugdíjazásnak az volt az oka, hogy a tábornok folyton kellemetlenkedett Ditrich ezredessel, aki bejelentette ezt a temesvári hadtestparancsnoksághoz.

Ujabb vasuti katasztrófa.

Budapest, október 24. A déli vasut igazgatósága a következő kommunikét teszi közzé: A folyó hó 23-án közlekedett 2012. számú vegyesvonat a Verőce és Therezovác között fekvő rakodó vágányon kisiklott, mely alkalommal a mozdony és két kocsi felborult. A baleset következtében a mozdonyvezető meghalt, két utas és három vonatkísérő jelentéktelen horzsolást szenvedett. Az eddigi vizsgálat szerint a kisiklást az okozta, hogy egy előtte menő vonatból egy kocsi kisiklott, amely a váltón azonban ismét a vágányba belépett, de a vágányt deformálta. A személy-

szállítás a kisiklás helyén átszállással tartatik fenn, a mai nap folyamán azonban a forgalom ismét helyre lesz állítva.

IRODALOM.

Csalódva.

Találkoztam egyszer a jég s a márvány
Egy elhagyott legény s egy csalódott leány
Vig volt mind a kettő, vig volt és kacagott,
Hevült a keblök, de szeretni nem tudott.
Peregtek az évek, a tavasz, nyár s a tél,
Mint a pillangózva hulló őszi levél.
»Szeretlek!« — szólt egyik halkán, önfelédten.
Megölelték egymást s sirtak mind a ketten.

Laszcik Ernő.

Elsápadt a tenger.

Én nagy történetemet temetem a szívembe.
És most fehér az arcom.
Kisérteti a hangom.

Nem mondhatom el soha senkinek én,
Lelke háborgna tőle,
Haja szökkenne éle.

Ugyis, ha hogy az emberek közt járok,
Megfordulnak utánam
S néznek titkon, csodásan.

Még a természet is bus. Messze délen
Tengernél jártam egyszer.
S az első sötét pillantás nyomában,
Óh, hogy sápadt a tenger!

Abbazia, 1908.

Harsányi Lajos.

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése. Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjait a városház bizottsági termében f. hó 29-én csütörtök d. u. 4 órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1908. október hó 24. *Rimler Károly*, iskolaszéki elnök.

EGYESÜLETEK.

Elnökválasztó közgyűlés. B. e. *Palotay László* nagyprépost halálával a Szent Lászlóról nevezett koldusápoló és tigyermek menedékhely egyesület nemcsak egyik legbőkezűbb jótévőjét, hanem elnökét is elvesztette. Az egyesület ma, vasárnap délután 5 órakor gyűlést tart, amelyen új elnököt választ.

A 48-as népkör gyűlése. A nagyvárad 48-as népkör választmánya ma vasárnap d. e. fél 11 órakor, a Zöldfában levő helyiségében gyűlést tart.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkos mozdony.

A »Nagyvárad Napló« a nyáron megírta, hogy egy Bihar alatt tolató vonat mozdonya egy a pályán haladó utas embert elgázolt. A szerencsétlen áldozat bele is halt sebeibe. S az a legcsodálatosabb, hogy *Kertész Ferenc* mozdonyvezető, aki egyedül volt a mozdonyon csak később értesült a katasztrófáról. Az ügyesség gondatlanságból okozott emberöléssel vádolja *Kertészt*, akit *Pető Sándor* ügyvéd országgyűlési képviselő fog védelmezni. . . . Erre vonat-

közölg **Mocsáry Géza**, a mozdonyvezetők helyi szövetségének az elnöke a következők közlésére kért fel bennünket:

1908. május hó 23-án délután **Kertész Ferenc** nagyvárad mozdonyvezető gépmenetel (egyedül a mozdony) rendeltetett. Tehát nem Bihar alatt tolatott, hanem a nagyvárad állomásról indult kifelé még pedig fordított helyzetben, vagyis elől a mozdony tartozékát képező szerkocsit tolvaj, amely a mozdony előtti kilátást meglehetősen gátolja. Az állomás határain belül tényleg elűtött a mozdony, de nem egy a pályatesten haladó utast, hanem, egy pályamunkást, aki a vágány mellett foglalatok között azon az oldalon, amelyen a fűtő állott. A munkást a saját gondatlanságából kifolyólag érte a baleset, mert az általa nagyon jól tudott s a szolgálatteljesítésben szigorúan előírt fedező óvintézkedést megtenni elfelejtette.

A mozdonyvezető nem egyedül volt a mozdonyon, mint azt a Nagyvárad Napló írja, mert egy embernek mozdonyt eltávozás, vagy tolatás céljából mozgásba hozni szigorúan tiltott dolog. A sérült egyén pedig nem halt meg. Isten őrizzen: csupán az egyik lábán szenvedett súlyosabb természetű zúzódást.

És nem **Pető Sándor**, hanem dr. **Komlóssy Gyula** fővárosi ügyvéd, aki a mozdonyvezetők országos szövetségének ügyésze volt ez ügyben **Kertész Ferenc** vádolt mozdonyvezető képviselője. Dr. Komlóssy Gyula jogi érvei alapján a szeptember 8-án tartott vádtaácsülés — miután a munkás a saját gondatlanságának az áldozata — az ügyész részéről emelt »vétkes gondatlanságból okozott súlyos testi sértés« vádját elejtette. A kir. ügyész megfelelően ezt a határozatot.

Ez ügyben november 12-ikén lesz megtartva a végtárgyalás, amelyen a mozdonyvezetőt ugyancsak dr. Komlóssy Gyula fővárosi ügyvéd fogja képviselni.

Az elhagyott szerető bosszúja.

Tegnap délelőtt a következő ügyben mondott ítéletet a nagyvárad kir. törvényszék. **Kapéri Béla** nagyszalontai ügyvéd és **Zámbolt Erzsébet** régi idő óta szerelmi viszonyban voltak egymással. Az utóbbi időben Debrecenben közös háztartásban is éltek. 1908. aug. havában azonban elfogyott az ügyvéd pénze s amugy is meganva volt szeretőjét, kiadta egyszerűen az utját. A megsértett leány ellenben bosszút forralva aug. 28-án utoljára kérte az ügyvédet, hogy ne hagyja el. Mivel pedig **Kapéri** erről hallani sem akart, vitriollal leöntötte az arcát. A maró kénsav lemarta egyik fülét egészen tövig, majd az arcát úgy összeégette, hogy csak nagynehezen tudott sebeiből kilábalni.

A tegnapi tárgyaláson a leány, ki 28 éves s uri család gyermeke, bevallotta tettét, okul hozzá erős elkeseredését. A kir. törvényszék **Ember Géza** dr. elnökle mellett **Zámbolt Erzsébet**et büntetésnek mondva ki hat hónapi börtönre ítélte súlyos testi sértés büntetése miatt. A védelmét **Várad** dr. helyettese, **Koczó Emil** dr. végezte, ki felebbezett. Ügyész **Lásár** dr. volt.

Fiatal bűnösök.

Elszomorító esetet tárgyalt tegnap délután a kir. törvényszék **Ember Géza** elnökle mellett. Két fiatal ifju alig 15 évvel űlt a vádlottak padján s az egyik **Schleilyer Ármint** többszörös lopással volt vádolva s a másik **Morgenstein Zsigmond** III. polg. isk. tanuló pedig orgazdasággal.

Schleilyer Ármint **Ullmann** és **Kurlender** cégnél mint tanonc nyert alkalmazást 4 hónappal ezelőtt s mint ilyen három ízben ollóval feltörte gazdája pénzes fiókját s abból 52 majd 40 majd ismét 17 koronát ellopott s azt **Morgenstein**el és valami **Steiner** nevezetű

barátjával, kinek tartózkodási helye ismeretlen elköltötte. Azonkívül 100 korona értékű cukorkát, rumot stb. részletekben elhordott az üzletből.

Harmadik lopásnál mit este, mikor már senki sem volt az üzletben, követett el, tetten érték. A fiatal tolvaj, kit szörnyen megviselt a három heti vizsgálati fogház sirva vallotta be tettét. **Morgenstein** azonban mindent tagadni próbált, ellenben az elnök rácsafolva rendőrségen tett beismerő vallomással, ami szerint ő annak tudatában, hogy lopott pénzt fogad el **Schleigertől**, azt mégis megtette, vétkesnek mondatott ki.

A bíróság **Schleiger Ármint** hat hónapi fogházra, leszámítva a három hónapi vizsgálati időt, **Morgenstein Zsigmond**ot pedig egy havi fogházra ítélte.

A védők: **Kabos Béla** és **Fajman Jenő** felebezték.

Ugyancsak délután tárgyalták **Kun Rezső** sikkasztási ügyét, kit dr. **Kardor Géza** védett, 5 havi fogházra ítélték. Mivel pedig a vizsgálati idő beszámítotott így szabadlábra helyeztetett.

NYILTÉR.

A legjobb kutyakalács volt és marad a **Fattinger** féle **Kutya-Kalács**, mely az összes e fajta tápszerrek közül a legjobb összetételű és táperezű. 50 kg. 23. — K., 5 kg. bérmentve 3. 20. K. **Fattinger**-féle **Puppy-Bisquit** kölyök kutyák részére. 50 kg. 26. — K., 5 kg. bérmentve 3. 50 K. Arjegyzéket bérmentve küld **Fattinger's Patent Hundekuchen und Gellügel-futterfabrik, Wiener-Neustadt. 250-nél több első díj.** A **Fattinger**-féle tápszer állatorvosi ellenőrzés mellett készül.

REGÉNYCSARNOK.

A PÉNZ.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

36.

A fiatal ember nem saját biztonságát féltve, hanem **Borcsáért** aggódva, legillendőbbnek tartja szóltanul s azonnal távozni. Az ösvény egy kis halom fölé vezetett s **Ferenc** a halmon tul szem elől eltűnt.

Varga János egy ideig merev és szóltanul állt, asután féktelen vad dühe rohamában letépte hitestársa fejéről a piros kendőt és foszlányokba tépve, mondá:

— Aggasszad föl csávának a fűzre ezt

a kendőt, hogy a becsületesek kerüljenek s a károgó varju hirdesse szégyenedet! Nem vagy többé feleségem! S ha valaha még házam küszöbét átléped, zsineggel hurcollak el onnan vissza e helyre!

Varga féktelen düh rohamában ejtette ki e szavakat, aztán gyors léptekkel elszökött.

Viharos indulatja tusái közt inkább szaladva, mint lépdelve érkezett a helységbe s hajlékába be sem térve, egyenesen **Mátyás** udvarába ment.

A bíró a tornácra volt.

Varga le űlt mellé, a fapadra s fanyar keserűséggel, tompa bangon mondá:

— Igaza volt kelmednek — a gonosz asszony megcsalt. Kitalítottam házamból!

— Sajnálom, hogy ily fölindulásban látom kelmedet s jobb szerettem volna, ha gyanum alaptalanságáról győz meg.

— Csak egy kérés van most **Csornai Mátyáshoz**, ki legjobb barátom, az, hogy ne hagyjon magamra a hosszú esteken s látogassa meg házamat. Bor van elég a pincében s fölhozzuk majd magunk a kancsóban.

János arca sápadt volt, hangja remegett, s az észlelő figyelmét ki nem kerülte volna, hogy emez ember szenved, s lelki fájdalma ellen az ital általi kábultságban remél vigaszt s enyhülést találhatni.

Varga János elhagyta a bíró lakását, ígéretet véve tőle, hogy nem fogja magára hagyni, s mielőbb meglátogatja.

Midőn a szalmaözeveg szobájába lépett, visszagondolt ama rettenő jelenetre, ott a fűzesben, hogy miként lökte volt el durva kézzel magától a sápadt asszonyt, miként rántotta le fejről a piros kendőt s miként tépte foszlányokra azt.

Viharos fölindulása féktelen dühében cselekedte így, de ha rágondol, hogy a suhanc keze felesége patyolat vállain pihent, lázongó vére még most is halántékára tódul, epéje elömlik, óriási vihar tombol lelkében s hah! ama piros kendőt újból foszlányokra hasogatná s ama fűzes szélén csak kétségbeesett és szegyet látna! . . .

De ha itt eme szobában körültekint, a régi jó idők édes emlékei merülnek föl, békés napok csendes folyama . . . Csupa hit és bizalom volt egykor, a bizalmat érlelte két ígérő szem pár sugara s mint a nap fényében érlelődő aranykalász, izmosodott benne a hit? . . . S **János** körültekint a régi emlékekre a kis szobában, föltárta volt a láda födelét s ott látja azt a kopott viselt, egyszerű házi kendőt. Oh! akkor volt **Borcsa** legszebb, midőn azt viselte fején! Oh! ha az örökre letűnt szép napokat újra élvezhetné! . . .

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. okt. 24.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	93.25
Magyar koronajáradék — — —	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcsön	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	94.50
Osztrák járadék papirban — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészevény — — —	197.50
Magyar hitelbank-részevény — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részevény — — —	730.—
Magyar hitelrészevény — — —	748.—
London vista — — — — —	631.50
Páris vista — — — — —	689.50
20 márkás arony — — — — —	23.51

A szerkesztője lelelté

Dr. VUOSKICS GYULA.

Pénz.

Olcso töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy *bérletét* a legsikeresebb eredménnyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

Gyönyörű, legnemesebb fajta
tábla alma
szedett, válogatott eladó
Akadémia-utca 2. szám alatt.

Elegáns külső,

tartalmas bor, finom üdítő iz és zamat jellemzi pezsgőnkét.

Kapható minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.

Tötös Mihály

Épület és díszmű bádogos mester
:: Bethlen-utca 36. szám. ::

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy épület és díszmű bádogos munkáim mellett elfogadok teljes fürdő berendezéseket, szőkőkútakat és vízvezetéseket saját rezervával, ugyszintén házaknak egész éven át jókarban tartását.

Nagyobb vállalatnál költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

Helybeli és vidéki telefon száma 386.
Ugyan ott két tanuló felvétetik.

Az őszi ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berliner, gyapju és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sítónok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bélés árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! FELTÜNŐ OLCSÓ ARAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

:: TELEFON 703. ::

Vendéglő átvétel!!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

==== Kolozsári utca ====

53. szám alatti vendéglőt átvettem a hol kizárólag tisztán kezelt jó italokról és elismert jó konyháról állandóan gondoskodva van.

Tömeges pártfogást kér **Glicse Antal,**
vendéglős.

Harmos János Naponta 3-szor

:: pékmester :: friss sütemény.
NAGY-VÁRAD,
:: Uri-utca. :: Sütések elfogadtnak.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern sty szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban. 220

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Gőzmosóda vegytisztítógyár

== Nagyvárad, Gilányi-utca. ==

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítónkban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját

kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398.

Tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelőanyag: COAKS.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a

G Á Z - C O A K S

mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A Coaks ára jelenleg 5 kor. 20 fill. métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor azt a város belterületén métermázsánként 40 fill. fuvardijért házhoz szállítjuk és **beraktározzuk.** — Gázfogyasztóinknak azon kedvezményt nyújtjuk, hogy őket a téli saison alatt minden körülmények között ellátjuk coakssal.

Továbbá felhívjuk a t. közönség figyelmét a hosszas kísérletezés után teljesen bevált **lefele égő** gázizzólámpára (**Invert-égők**). Ezek 90 liter gázfogyasztás mellett 100-120 H. gyertyafényt adnak, tehát óránként nem egészen 3 fillérbe kerülnek. A legjobb invertégő üvegüveggel felszerelve **kilenc koronába kerül.** Gáz kandallók, gázfűtőkályhák, gázvasalók, főzők és kávépörkölők nálunk beszerezhetők.

Nagyvárad, 1908. október.

Nagyvárad légszeszgyár.

Kovács Józsefkatonai- és polgári cipész.
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

Belépési felhívás.A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet **7-ik évtársulatába.**A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1908 január 1-én **új 7-ik évtársulatát kezdi meg.**

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt i

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki k magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legmértányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.**Tenyész sertés eladás.**A báró Königswarder-féle kiállításokon többször első díjjal kitüntetett **mangalica-sertés állomány 160 drb 2-3 éves hasaskoca 30 drb 1½-éves tenyészkan**
eladó.

Ugyanott iskolázott kiváló szép növésű 180—220 centiméter magas

Lucz fenyők

kaphatók. Ara helyben földtömbbel kiásva 100 drb.-nál á 1 kor. 1000 drb.-nál á 90 fillér. Csomagolva vasúti állomáshoz szállítva 20 fillérrel több

Kisszántói uradalom
u. p. Bors Biharm.**!!! Idei akác méz !!!****NAPONTA** friss tea-vaj ::**NAPONTA** frissen pörkölt kávék**NAPONTA** legizletesebb francia faj

csemegesző szétküldés.

BORNYOMÓ ZSÁKOK,

ÜRMÖSÁGYHOZ szükséges anyagok. Nemkülönböztetve tiszta és friss fűszerárak a legelőnyösebben beszerezhetők

MEZEY JÁNOS ÉS TÁRSA

fűszer és csemege üzletében Szent László-tér nagyváradai takarékpénztári épület. Telefon 249

! Friss töltésű ásványvizek.**MOSKOVITS FARKAS és Társa**cipő és csizmagyár. Cs. és kir. közhadserég szerződéses szállítók.
Nagyvárad.**Fióközletek:**Nagyvárad, Rákóczi ut. Bazár épület.
Kizárólag finom különlegességek.Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbelik.Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7

Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf u. 10.

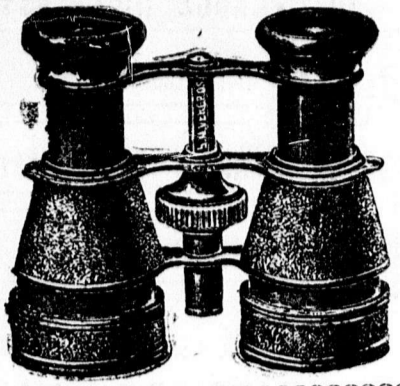
Bredeti Gyári szabott árak!!!

Bőr- és acélárak, ridikül újdonságok nagy választékban.

Grosz Testvérek

norinbergi, diszmű és játék áruháza

„FEKETE SAS” PALOTA.**Uri és női divatcikkek.****Szövött árak.**

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látserésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltetnek!
!! Saját műhely!

ERTESITÉS.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

rőfös és divatáru-cikkekben

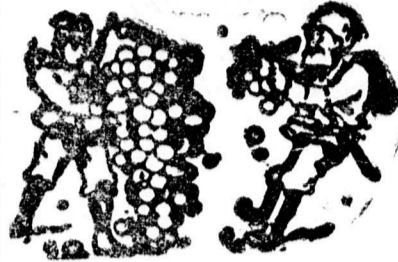
— Kossuth-utca elején —

Pollák Zsigmond

divatáruházában van, hol a **tulhalmozott nagy raktár** kissebbitése végett minden itt fel nem sorolható cikkek **meglepő olcsó árban lesz árusítva.** — Tisztelettel

POLLÁK ZSIGMOND

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtisza
ságyáért
jótállva
legdusabb
választékban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 39. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkező elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségtől az árjegyzék mint irásbelileg megrendelését meg kell kérni.

Tűzifát

legolcsóbb napi áron házakhoz
:: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
tűzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

Kész gyászuhanak
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon.

Rákóczi-ut Bémér-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női
és gyermekruha áruháza **Wéber Testvérek.**

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémér-tér.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek. -

Mérték utáni megrendelések elfogadtatnak.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK- PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$, 32, 35, 40, 41, 44 $\frac{1}{2}$, 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egyszerűs mind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

Okleveles tanítónő ajánlkozik nevelőnők helyben vagy vidékre. Esetleg elvállal órát az elemi és polgári iskola tantárgyaiból, valamint a **zongora** és **hegedű** tanításból. Cim: „Okleveles tanítónő” Nagyvárád, Uri-utca 47. szám.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság Nagyvárádon.

Belépési felhívás.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlet helyiségében **1 koronás** szövetkezetet alakít.

„Közgazdasági Koronás Takarékek és Hitel szövetkezet” címmel, október hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank részvénytársaság (Teleky-u. 10) üzlethelyiségében és a körözött aláírási ivenek eszközölhetők.

A heti egykoronás üzletrészek beszédését minden helybeli szövetkezeti-tag lakására küldött óvadékkal bíró pénzbeszédő, szolgálja eszközli. A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseket a postatakarék pénztári útján portó mentesen teljesíthetik,

Közgazdasági Bank R.-T.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

K É S Z I T :

Mindenemű vasszerkezeteket, vashidakat, vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, — csigalépcsőzetet, tüvegterőket, vasablakokat, modern vasrácsoszatokat, különleges takaréktűzhelyeket.

Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, mű-
:: lakatos, sajtoló és csavargyártó telep ::

HRAZDIL EMIL Nagyvárád, Rózsa-u.
== Saját-ház. ==

Mindenemű lakatos árukban nagy raktár. Vidéki szállításokra
berendezkedve. — Tanulók felvétetnek.

K É S Z I T :

M. kir. szab. ablak szellőztetőt, szab. önműködő ajtócsukót. Padlásvilágító és szellőztetőket. Fa és acélredőnyöket napellenzőket, vas és réz portálékat, mindenemű lakatos áruk gyártója.

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ÁRVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

Cipők! Kalapok! A legtartósabb
: kivitelben! :
Leitner Lázár cégnél Zöldfa-utca.

NEUMANN M. cégnél

cs. és kir. ud-
vari szállító **Nagyvárad (Kishidfő.)**

Kizárólag saját készítményű férfi- és női ruhák készen és mérték után óriási választékban kaphatók. — Városi és vidéki telefon 88.

Megérkeztek LEITNER MÁRTON céghez

a nyári idényre óriási választékban a legújabb divatu batisztokt, (Mideira) fehér és színes ruhavásznak, piquet, zefir, csipkekelmék hozzávaló diszkekkel. Szép és divatos ruha, blouz-selymek, pouplin, grenadin és nyári kelmék.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyitott meg az Európa remek herthelyisége. Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te. méssé, kiváló borával, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékeltek. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Szép kép keretet készítenek olcsón és gyorsan
= SZICHTA TIVADAR üveg kereskedésében =
Kossuth utca 2.

Ugyanott szép porcellán és üveg szervizek, nagy választék alpaca és China ezüst evőeszközökben.

Aki a szép fehérneműt szereti, adja azt mosás és vasalásra a **Gőzmosóda és vegytisztító gyárba,** NAGYVÁRAD, Gálányi-utca 5-7. (Saját gyártelep.) Vegyileg tisztítanak férfi- és női felső ruhák, egyenruhák, kelmék, kézimunkák, szőnyegek. Kívánatra a mosni való ruhaneműket a gőzmosóda kihordói által bárhol elvitetik és pontosan hazaszállítatnak.
Városi és vidéki telefon 398.

PREIS R., ágynemű raktára NAGYVÁRAD, Kossuth u. 12.

Intézeti ágyhuzatok, paplan, madrácz, szalmazsák mértékre és készen kapható az ágynemű raktárban Kossuth-utca 12. sz. Fosztott toll
: : állandóan raktáron. : :

PREIS R.

Üdülőknek! Az összes keresettebb kül- és belföldi ásványvizek állandóan friss töltésben.

Kirándulóknak! Naponta friss tea-vaj, liptól-turó, sajtok, szalámi és főtt prágai sonka, legelőnyösebb árakon beszerezhető.

Friedl és Jörösnél

Szent László-tér és Kert-utca sarkán.

Fertőtlenítő (Lawodit) olaj

Fél kiló 70, egész kiló 1.40.
Lefolyó kanális, csatorna és klozetek fertőtlenítéséhez. Kapható:

Tarsoly és Risztó

vaskereskedésében a »Vasemberhez«
Rákóczi-ut 9. Ováry-palota.

Értesitem a n. é. közönséget valamint igen tisztelt megrendelőimet, hogy a nyári idényre angol, skót és belföldi különlegességeim megérkeztek.

Kiss István uri-divat szabó

— Szent László-utca Adorján-ház. —
Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

BARTOS H. és TÁRSA
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2., Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermekharisnyákban a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, továbbá eső- és napernyők!
Folytonos újdonságok!

!!! Javítások gyorsan eszközöltetnek !!!

Ujlaky István divat és ortopéd
= cipész =

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 4.

Készít mérték után a legfinomabb anyagból a legszebb divatszabású uri és női cipőket. Alapítatott 1894. évben.

Klepfer Albert Teleky-u. 28.

Óriási választékban nyakkendők, ingek, harisnyák, keztyűk és napernyők meglepő olcsó árakban.

Czipóth Ferenc

Pannonia vendéglős kellemes téli kertjében és éttermeiben kitűnő italok és ételekről gondoskodva van. Mindennap zene.

SEBŐ IMRE

könyv és papir-

:: kereskedése ::

Nagyvárad, - Rákóczi-út.

GELBERG A.

uri divat szabó

Beöthy Ödön-utca 21. sz.

állandó raktár a divatosabb kelmékből.

KOVACS JÁNOS

elsőangu cukrászati speciálista

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Városi telefon 806. Megyei telefon 120.

Fűszer és csemege üzlet
Adorján palota. Színház-u. 4. szám.

Friss tea-vaj. 1 liter Vacuum petróleum
11 kr. Kívánatra házhoz szállítatik.

Wohl Albert.

Fővárosi izlés.

Blous és Pongyola Kizárólag Vajda és Róna cégnél Szent László-tér és Zöldfa utca sarkon.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. TELEFON 180

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zsír, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árendmények.

Legjobb varrógépek, kerékpárok, beszélőgépek kaphatók

Kalenda János cégnél

NAGYVÁRAD, Szent László-tér

(a Holdas-templom mellett.)

Ugyanott szakszerű javító műhely. — Telefon 245.

A Kis-piac téren KEPES DEZSŐ

óra, ékszer és látszerüzletében a legolcsóbban lehet órát, ékszer és látszer javítani jótállás mellett. Ugyanint elismert legolcsóbb bevásárlási forrás mindenféle zseb-, fali- inga- álló és ébresztő órákból, optikai cikkekkel és chinéziszt tárgyakból.

Szives pártfogást kér **Kepes Dezső,** NAGYVÁRAD, Kispiac-tér.

Ujváry Vilmos bádigos

Szent János-utca 12.

Fennáll 42 év óta.

Pál Sándor épület, portál- és műbutorasztalos.

Készítek bármilyen dolgot pontos és szakszerű kivitelben a legszolidabb árak mellett.

Rákóczi-ut 10. szám. (Stern-palota.)

Szaniszló-utcai oldalon.

Uj mosó üzlet! Uj mosó üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség b. figyelmét felhívni, miszerint a Szacsavay-utca 34. sz. alatt egy mosó- és fenyvasoló tisztító intézetet nyitottam s ahol csipkefüggönyöket és férfi-ruhák tisztítását valamint mindenemű ruhákat a legolcsóbban s a legpontosabban elvállalok. Kívánatra házhoz is küldök a ruhát átvenni s azt vissza is szállítom. A n. é. közönség b. pártfogásáért esedezve, maradtam tisztelettel
LERNER CZILL.

Fodrász-üzlet átvétel.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy Szent János-utca 37. szám. alatti Boezonyi Ferenc fodrász üzletét átvettem s azt az eddigi szolid alapon pontosabb kiszolgálással tovább vezetem. Az eddigi tisztelt vendégek és jó ismerőseim szives pártfogását kérem.
Tisztelettel

VERES JÁNOS fodrász.